บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : TRG 5880042

ชื่อโครงการ : การพัฒนาหลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหว สำหรับโรงเรียนในพื้นที่เสี่ยงภัยแผ่นดินไหว ด้วยการจัดการความรู้

ชื่อนักวิจัยและสถาบัน : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ จันทะคุณ
วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

อีเมล์ : jkkrit04@gmail.com

ระยะเวลาโครงการ : 4 ปี ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2558 ถึงวันที่ 1 กรกฎาคม 2561

บทคัดย่อ

การพัฒนาหลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหว สำหรับโรงเรียนในพื้นที่เสี่ยงภัยแผ่นดินไหว ด้วยการจัดการความรู้ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนแผ่นดินไหว 2) สร้างและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมครูเสริมสร้างความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหว สำหรับโรงเรียนในพื้นที่เสี่ยงภัยแผ่นดินไหว ด้วยการจัดการความรู้ 3) ทดลองใช้หลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหวฯ และ 4) ประเมินผลการใช้หลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหวฯ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครู และนักเรียนโรงเรียนพื้นที่เสี่ยงภัยแผ่นดินไหว จังหวัดเชียงราย จำนวน 5 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนแผ่นดินไหว แบบทดสอบความรู้ในการพัฒนาหลักสูตรภัยพิบัติ แบบประเมินทักษะในการพัฒนาหลักสูตรภัยพิบัติ แบบสอบถามความตระหนักในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติแผ่นดินไหว สำหรับครู แบบทดสอบวัดความรู้ในการเอาชีวิตรอดจากแผ่นดินไหว แบบประเมินทักษะในการเอาชีวิตรอดจากแผ่นดินไหว แบบสอบถามความตระหนักในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติแผ่นดินไหว สำหรับนักเรียน ประเด็นคำถามในการถอดบทเรียน และแบบสัมภาษณ์นักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบทีแบบไม่เป็นอิสระ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูในโรงเรียนพื้นที่เสี่ยงภัยแผ่นดินไหวยังไม่นำประเด็นแผ่นดินไหวบูรณาการสู่การเรียนการสอนอย่างเป็นรูปธรรม พบบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาในหลักสูตร ผู้บริหารยังไม่เห็นความสำคัญ ขาดครูผู้รับผิดชอบ โรงเรียนยังไม่กล้าสร้างรายวิชาเพิ่มเติมแผ่นดินไหวเพราะกลัว

จะกระทบต่อโครงสร้างหลักสูตรเดิม ครูต้องการทราบแนวทางการนำประเด็นแผ่นดินไหวบูรณาการสู่การเรียนการสอน และรูปแบบหลักสูตรแผ่นดินไหวที่เหมาะสมกับบริบทโรงเรียนที่เป็นรูปธรรมชัดเจน

2. หลักสูตรฝึกอบรมครูเสริมสร้างความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหว ด้วยการจัดการความรู้ มีองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ คือ หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมฝึกอบรม สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการประเมินการฝึกอบรม ผลการประเมินหลักสูตรพบว่า โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการทั้ง 5 โรงเรียนมีหลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหวที่มีคุณภาพ สามารถนำไปใช้ได้จริง ทั้งนี้มีรูปแบบ หรือลักษณะหลักสูตรเป็นหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม หลักสูตรเสริมในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (ลูกเสือ เนตรนารี และยุวกาชาติ) และกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ซึ่งเหมาะสมสอดคล้องกับแต่ละบริบทโรงเรียน

4. ครูมีความรู้ในการพัฒนาหลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหวหลังการเข้าร่วมโครงการสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีทักษะในการพัฒนาหลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหว ภาพรวมอยู่ในระดับดี และมีความตระหนักในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติแผ่นดินไหว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

5. นักเรียนมีความรู้ในการเอาชีวิตรอดจากแผ่นดินไหว หลังเข้าร่วมหลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหวสูงกว่าก่อนเข้าร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีทักษะการเอาชีวิตรอดจากแผ่นดินไหว ได้แก่ หมอบ ป้อง เกาะ ปฐมพยาบาล และซ้อมอพยพแผ่นดินไหว ภาพรวมอยู่ในระดับดี และมีความตระหนักในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติแผ่นดินไหว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

6. บทเรียนความสำเร็จของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการได้หลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหวที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับบริบท สามารถนำไปใช้ได้จริง โดยมี 2 โรงเรียนที่มีผลงานการปฏิบัติที่ดี 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนแม่ลาววิทยาคม และโรงเรียนชุมชนบ้านสันจำปาที่มีชื่อเสียงสามารถเป็นแหล่งรู้ ศึกษาดูงานด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนแผ่นดินไหวของประเทศ

คำสำคัญ: หลักสูตรภัยพิบัติ, แผ่นดินไหว, การจัดการความรู้

Abstract

Project Code : TRG 5880042

Project Title : Development of Local Earthquake Disaster Curriculum for Schools in The Area Risk of Earthquake Through Knowledge Management

Investigator : Assistant Professor Dr.Jakkrit Jantakoon

E-mail Address : jkkrit04@gmail.com

Project Period : 4 Years (1 July 2015 to 1 July 2019)

Abstract

The development of a local earthquake disaster curriculum for schools in earthquake-prone areas through knowledge management had as objectives to: 1) study the current conditions, problems and needs for curriculum development and earthquake instruction 2) develop and assess the quality of the training curriculum to enhance teacher's ability to develop a local earthquake disaster curriculum for schools 3) implement the local earthquake disaster curriculum for schools in earthquake-prone area through knowledge management. 4) evaluate the implementation of the local earthquake disaster curriculum for schools in the earthquake-prone area through knowledge management. Target group included teachers and students selected from schools in earthquake-prone areas. The instrument used for data collection included an interview guide about current conditions, problems and needs for curriculum development and earthquake instruction, quizzes on knowledge of curriculum development in local disasters, scoring rubric for disaster curriculum design skill, awareness questionnaire on earthquake preparedness for teachers, earthquake preparation test, earthquake survival skills test, awareness questionnaire for earthquake preparedness for students, questions for capturing lesson learned and structured interview guide for students. Data were analyzed quantitatively using percentage, mean, standard deviation, dependent sample t-test and qualitative data were analyzed using content analysis

The research findings revealed that:

1. The school teachers in the earthquake-prone area schools have not concretely integrated the issue of earthquake disaster into the teaching and learning process. Some groups of learning area that are in the curriculum, administrators do not see importance of

teachers. There is the lack of teachers who are in charge of the issues of earthquake disaster management and also, the schools are not brave enough to develop any additional curriculum on earthquake disaster issues as there is the fear that it will affect the structure of the core curriculum. The teachers want to know the guidelines for integrating earthquake issues into teaching and learning and the earthquake course model that is clear and suitable for the school context.

2. The training curriculum to enhance teacher's ability in developing local earthquake disasters curriculum through knowledge management, had 7 components: principles, objectives, course outline, content, training activities, instructional materials, training assessment. The results for the overall curriculum evaluation revealed that the curriculum was at the highest level of appropriate.

3. All the 5 schools that participated in the project, have an appropriate local earthquake disasters curriculum which is used practically. However, the nature of the curriculum is an additional course, enrichment curriculum in activities and activities to reduce learning time and increase knowledge time which is suitable for each school context

4. Teacher's knowledge in developing local curriculum on earthquake disaster after participating in the project is statistically higher than before at the significant level of .05 with skills in developing local earth quake disaster curriculum. The overall picture is good and teachers are aware and highly prepared on earthquake disaster.

5. Student's knowledge on how to survive an earthquake after learning with the local earthquake disaster curriculum is statistically higher than before at the significant level of .05 with survival skills such as first aid and earthquake zone evacuation and are aware of disaster preparedness. The overall revealed at good level.

6. The success lesson of the schools that participated in the project is that they got an appropriate local earthquake disaster curriculum suitable with the context which is used practically. There are 2 schools with excellent performance namely: Maelao Wittayakhom School and Sanjumpa School which are popular resource centers for earthquake disaster curriculum and instruction in the country.

Keyword: disaster curriculum, earthquake, knowledge management